

8. Tiistaina 23 päivänä huhtikuuta 1991

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely:

1) Asetus 1 päivältä helmikuuta 1991 Kiinan Kansantasavallan kanssa tehdyn tekstiilituotteiden kauppaa koskevan sopimuksen jatkamisen voimaansaattamisesta

Mainittu asetus (A 1)

Talousvaliokunnan mietintö n:o 1

2) Asetus 1 päivältä helmikuuta 1991 Sri Lankan kanssa tehdyn keskinäistä tekstiilikauppaa koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta

Mainittu asetus (A 2)

Talousvaliokunnan mietintö n:o 2

Esitellään:

3) Ed. Mattilan lakialoite n:o 6 laeiksi Suomen Hallitusmuodon 71 §:n ja valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta

4) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 7 laiksi pakkokeinolain I luvun 3 §:n muuttamisesta

5) Ed. Muttilaisen ym. lakialoite n:o 11 laiksi työaikalain muuttamisesta

Puhetta johtaa puhemies Aho.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat S-L. Anttila, Dromberg, Iivari, Jaa-

konsaari, Laakso, Lipponen, Luukkainen, Moilanen, Mäki-Hakola, Nyby, E. Rehn, O. Rehn, Ryytänen, Saapunki, Sasi, Särkijärvi ja Tiuri.

S. Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

133 Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Mäki-Hakola, virkatehtävien vuoksi ed. Nyby sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Lipponen, Luukkainen, Moilanen, E. Rehn ja Saapunki, tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Sasi, tämän kuun 25 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat S-L. Anttila ja Iivari sekä 26 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Dromberg, Laakso, O. Rehn, Ryytänen, Särkijärvi ja Tiuri sekä yksityisasioiden vuoksi ed. Jaakonsaari.

Uusi hallituksen esitys

„ Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan huhtikuun 19 päivästä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 1, joka nyt on edustajille jaettu.

137 Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Asetus 1 päivältä helmikuuta 1991 Kiinan Kansantasavallan kanssa tehdyn tekstiilituotteiden kauppaa koskevan sopimuksen jatkamisen voimaansaattamisesta

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A 1)

Talousvaliokunnan mietintö n:o 1

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Asetus 1 päivältä helmikuuta 1991 Sri Lankan kanssa tehdyn keskinäistä tekstiilikauppaa koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta

Ainoa käsittely

Mainittu asetus (A 2)

Talousvaliokunnan mietintö n:o 2

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ed. Mattilan lakialoite n:o 6 laeiksi Suomen Hallitusmuodon 71 §:n ja valtiopäiväjärjestyksen muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Mattila: Herra puhemies! Käsiteltävänä olevassa aloitteessani on lähdetty siitä periaatteesta, että valtionalouden tarkastusvirasto siirrettäisiin eduskunnan alaisuuteen riippumattomaksi ja itsenäiseksi tarkastusvirastoksi. Asia ei sinänsä ole mikään uusi. Eduskunta on näet jo itsekin lausunut vuosien 1961 ja 1969 valtiopäivillä toivomuksen, että hallitus selvityttäisi, olisiko valtionalouden tarkastusta pyrittävä tehostamaan siirtämällä valtionalouden tarkastusvirasto eduskunnan alaiseksi. Asiaa on sittemmin selvitelty useissa toimikunnissa ja komiteoissa, mutta tulokset eivät toistaiseksi ole johtaneet edellä esittämäni tavoitteeseen.

Viimeaikaiset valtion tehtävien lisääntymiset ja monipuolistumiset ovat merkinneet valtiovalan tehtävien oleellista ja tuntuva lisääntymistä.

Edellisen eduskunnan aikana aloitettu laaja hallinnon uudistus heijastui myös valtion tulo- ja menoarvion sisältöön. Eduskunnan mahdollisuudet tarkastaa hallintoa sekä tulo- ja menoarvion noudattamista ovat edellä olevaan nähden vähäiset. Edellä mainitsemani valtion hallinnon ja talouden laajeneminen sekä tehtävien lisääntyminen ovat vain kaventamassa eduskunnan mahdollisuuksia toteuttaa parlamentaarista tehtävänsä valvoa hallituksen alaista valtiokoneistoa. Meneillään oleva budjettiuudistuksen kaventaa eduskunnan valtaa. Toki vastapainoksi tulee eduskunnan saada mahdollisuus tehostaa valvontaansa.

Todennäköisesti vuonna 1993 toteutuva suuri valtionapu-uudistus merkitsee myös sitä, että kunnille valtionapuna annettava noin 40 miljardin markan potti jää kuntasektorin tarkastajien alaiseksi. Edellä mainittu keventää valtionhallinnon tehtäviä, ainakin tarkastustehtäviä, tuntuvasti ja pakottaa koko tarkastussektorin uudelleenarvioimiseen.

Valtionalouden tarkastusviraston siirtämistä eduskunnan alaisuuteen on viimeksi selvitelty valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä, joka sai mietintönsä valmiiksi kuluvan vuoden alkupuolella. Käsittekseni mukaan työryhmässä olisi pitänyt ottaa huomioon maamme valtionaloudessa jo toteutetut tulosohjaukseen sekä sen mukaiseen budjettiin, johtamiseen sekä seurantaan liittyvät uudistukset ja nähtävissä olevat laajennukset, jotka kaikki muutokset vaativat valtionalouden tarkastuksen ja siis myös sen aseman ja toiminnan arviointia samoin kuin sen edellyttämää kehitystä. Näin ei valitettavasti ole käynyt.

Edellisen eduskunnan aikana perustuslakivaliokunta on myös mietinnössään hallituksen esityksestä Suomen Hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen valtionaloutta koskevien säännösten muuttamisesta lausunut valtioneuvoston tarkastusta ja valtionalouden tarkastusta koskevan Hallitusmuodon 71 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa seuraavaa: "Valiokunnan mielestä sekä eduskunnan että valtioneuvoston organisaation alaisuudessa harjoitettavan valtionalouden tarkastuksen asema tulee selkeyttää. Asia onkin selvittelyn kohteena." Viimeksi mainittu virke viittaa edellä mainitsemani työryhmän tekemään selvitykseen, joka ei mielestäni toteutukseltaan vastaa edellä mainitussa perustelulausumassa esille tuotua oletusta.

Valtionalouden tarkastus palvelee luonnollisesti hallituksen tiedonsaantia mutta sen lisäksi

myös valtiontilintarkastuksen välityksellä eduskunnan tietotarvetta. Tulosbudjetoinnin mukana myös eduskunnan tietotarpeet valtiontaloudesta ja sen toteuttamisesta laadullisesti muuttuvat ja määrällisesti kasvavatkin. Tämä edellyttää käsitykseni mukaan valtiontalouden tarkastukselta muun ohella entistä suurempaa myös eduskunnan tietotarpeiden huomioinnin ottamista.

Kun tähänastisissa selvityksissä eduskunnan näkemykset eivät ole riittävästi tulleet huomioiduiksi, on paikallaan tarkastusjärjestelmien laaja-alaisempi selvitys. Omana käsityksenäni, jossa otan huomioon vuoden 1995 tilanteen, jolloin tulosohejaus ja tulosbudjetointi sekä valtionosuusuudistuskin on toteutettu, on eduskunnan tähän asiaan pakko syventyä. Yhdeksi mahdollisuudeksi nousee sellainen ratkaisumalli, jossa hallinnon oman sisäisen tarkastuksen ohella valtiontalouden tarkastusvirastosta siirretään vaikkapa valtiokonttoriin 10—20 tarkastajan määrä suorittamaan ns. numero- ja teknistä tarkastusta sekä loput siirretään eduskunnan alaiseksi itsenäiseksi tarkastusvirastoksi.

Herra puhemies! Toivon eduskunnan jatkokäsittelyssä vakavasti paneutuvan lakialoitteen sisältöön, jossa pyritään yhdeltä osin eduskunnan aseman korostamiseen. Ellei eduskunta asiaan puutu, ei ratkaisua nähdäkseen kysymykseen ole saatavissa. Monet ulkomaiset esimerkiksi viittaavat muualla päin jo tapahtuneeseen edellä mainitun kaltaiseen järjestelyyn. Sikäli kuin tarkastusvirasto on itsenäinen eduskunnan alainen yksikkö, se on eduskunnan työrukkaneen mutta säilyttää itsenäisen, riippumattoman aseman, joka tarkastustoiminnassa onkin välttämätön.

Ed. Stenius - Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mattila oli huolissaan siitä, että eduskunnan mahdollisuus toteuttaa parlamentaarista tehtävänsä valvoa hallituksen alaista valtiokoneistoa on kaventunut, ja hän ehdottaa, että nimenomaan jälkikäteistä valvontaa parannettaisiin siten, että valtiontalouden tarkastusvirasto siirrettäisiin eduskunnan alaiseksi itsenäiseksi ja riippumattomaksi tarkastusvirastoksi.

Tämäkin varmaan on paikallaan, mutta vammistoliiton eduskuntaryhmän mielestä vielä tärkeämpää on se, että etukäteisvalvontaa lisättäisiin. Sen vuoksi me olemme esittäneet, että budjettisalaisuus nykyisellään poistettaisiin ja budjetin valmistelusta tulisi julkista. Se ei olisi ainoastaan eduskunnan valvontamahdollisuu-

den lisäämistä merkitsevä toimenpide vaan ylipäänsä kansanvaltaisen valvonnan mahdollistava toimenpide. Tästä tulisi aloittaa. Tämä asiahan on käsiteltävänä nyt, kun lepäämässä ollut hallituksen esitys on uudestaan lähetetty valiokuntien käsiteltäväksi. Toivomme, että myös tämä asia etenee.

Ed. Ukkola: Arvoisa herra puhemies! Ed. Mattilan lakialoite, joka tähtää valtiontalouden tarkastusviraston saattamiseen eduskunnan alaiseksi, on epäonnistunut. Vaikka ed. Mattila sanoo aloitteessaan, että tarkoituksena on siirtää virasto "eduskunnan alaiseksi itsenäiseksi ja riippumattomaksi tarkastusvirastoksi", näin ei kävisi vaan virasto tulisi nykyistäkin suurempaan poliittiseen ohjailuun ja valvontaan.

Itse asiassa ed. Mattila myöntää asian aloitteensa perusteluissa. Siellä näet sanotaan, että eduskunnan alaisuuteen siirrosta on nähty suurimpana uhkana puoluepolitiikan ulottuminen tarkastukseen. Näin tosiaan kävisi, jos lakialoite toteutuisi.

Toki on myönnettävä, että aloitteen tarkoituksiperät ovat kannatettavat. Jos eduskunnalla tosiaan olisi ryhtiä käyttää virastoa hallituksen ja hallinnon toimien valvontavälineenä, asiaa voisi jopa kannattaa. Käytännön elämässä tässä talossa on kuitenkin aivan toinen. Eivät kansanedustajat ole itsenäisiä vaan puolueensa jatkeita.

Nyt, kun valtiontalouden tarkastusvirasto toimii valtiovarainministeriön alaisuudessa, puolueilla ei sentään ole mitään tekemistä viraston asioissa. Itsenäinen, hyvä ja päättäväinen valtiovarainministeri on parempi isäntä kuin puolueiden komennossa olevat kansanedustajat.

Eduskunnalla olisi jo aikaa sitten ollut mahdollisuuksia vahvistaa tarkastusviraston asemaa. Se olisi voinut myöntää riittävästi resursseja, tutkijoita ja rahaa. Näin ei ole tehty. Eduskunta olisi voinut tehdä kunnollisen lain, jonka turvin puolueiden rahankäyttöä voitaisiin aukottomasti valvoa. Näin ei ole tapahtunut. Puolueiden rahalähteet ja varojen käyttö ovat tosiasiaa edelleenkin valvonnan ulkopuolella. Eduskunnat ovat koko 80-luvun muutenkin suhtautuneet hyvin niivasti talousrikollisuuteen ja sen kitkemiseen. Tämä on näkynyt mm. siinä, ettei keskusrikospoliisi ole saanut riittävästi varoja talousrikostutkijoiden palkkaamiseen.

Tarkastusviraston aseman muuttaminen ei tällaisiin epäkohtiin toisi minkäänlaista muutosta vaan pikemminkin pahentaisi asiaa nykyisestä. Viraston ongelma ei ole hallinto vaan päättä-

jien asenteet. Jos ne eivät muutu, virastolla ei ole mahdollisuuksia riittävästi valvoa poliittisen ja yhteiskunnallisen rahan käyttöä, vaikka hallintoa miten remontoitaisiin.

Ed. Mattila valtiontilintarkastajien puheenjohtajana on tietysti oikea henkilö arvioimaan, miten paljon tilintarkastajien ja tarkastusviraston toiminnat menevät päällekkäin, mutta tämä pulma voidaan ehkäistä yhteistyöllä.

Toki on myönnettävä, että tarkastusviraston asema nykyiselläänkin on pulmallinen. Hallitus voi halutessaan estää oman toimintansa arviointia. Sitä, onko Suomessa näin tapahtunut, en tiedä. Tuskinpa. Itse asiassa ainoa keino, jolla kaikenlainen poliittinen riippuvuus voidaan kitkeä irti valtiontalouden tarkastusviraston toiminnasta, on yksityistää koko laitos. Mutta yksityinen virasto, joka kuitenkin toimisi valtion budjettirahoituksen turvin, tuskin kuuluu suomalaisen poliittiseen kulttuuriin, jonka perimmäisenä tarkoituksena on politisoida koko inhimillinen elämä.

Arvoisa rouva puhemies! Olen vakaasti sitä mieltä, ettei ed. Mattilan aloitetta tule hyväksyä. Sen sijaan on etsittävä sellaisia keinoja, joilla viraston itsenäisyys ja riippumattomuus myös hallituksesta voidaan toteuttaa. Yksi keino on taata virastolle lailla itsenäisyys niin, ettei se olisi riippuvainen sen enempää hallituksesta kuin eduskunnastakaan. Tämä merkitsisi automaattisesti sitä, että viraston virkamiesten valinnat eivät olisi ns. poliittisia eikä virkamiesten päällystäkkinä toimisi eduskunnan valitsemaa konklaavia. Hallituksen tehtäväksi jäisi vain esittää virastolle riittävät toimintaresurssit ja Eduskunnan tehtäväksi hyväksyä ne. Mutta onko tämä mahdollista? Tuskinpa edes tämä eduskunta on näin liberaali ja edistyksellinen.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hämmästynyt ed. Ukkolan puheenvuorosta. Hän ei luota ollenkaan itseensä ja eduskunnan asemaan. Minun lakialoitteeni lähtee siitä, että eduskunnan asemaa korostetaan ja tehostetaan eikä hallituksen. Tässä on kaksi aivan erilaista lähestymistapaa.

Suurin huippu minusta oli tuoda esiin, että tarkastustoiminnasta julkisella sektorilla vastaisi jokin yksityinen laitos. Tämä on aivan mahdo-

ton ajatellakaan. Minä olen aika pitkään ollut tässä talossa ja valtiontalouden tarkastusta seurannut ja päätynt esittämään ratkaisuun siltä pohjalta, mitä muissakin maissa on tapahtunut. Parlamentin asemaa on haluttu korostaa ja nostaa.

Mitä tulee tarkastusviraston ja valtiontilintarkastajien työn päällekkäisyyteen, haluan ed. Ukkolalle vakuuttaa, että päällekkäisyydet on kitketty pois. Kyllä tässä yhteistyötä tehdään hyvin saumattomasti ja toinen toisiaan täydentävästi valtiontilintarkastajien kanssa, mutta toki paljon jämäkämpää eduskunnan kannalta olisi, kun kaikki valvontatoiminta tulisi tapahtumaan täällä. Minä en epäile yhtään monien vuosien kokemuksen pohjalta, että edustajat haluaisivat poliittisesti tai poliittiset puolueet haluaisivat ruveta painostamaan tarkastuselimä. Näin ei ole tapahtunut tähänkään mennessä.

Haluan vielä oikaista ed. Ukkolalle, kun hän siteerasi minun lakialoitteessani erästä kohtaa, että olisi ollut oikein ja kohtuullista, että ed. Ukkola olisi lukenut loppuun saakka esittämäni perustelut. Siinähan tuodaan esille, että ajetaan itsenäistä riippumatonta virastoa Suomen Pankin, Kansaneläkelaitoksen ja eduskunnan kirjaston tyylisiin. Minusta nämä toimivat moitteettomasti. Ei siellä poliittisuus ole päässyt vaikuttamaan.

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Aikanaan työskentelin aika paljon valtiontalouden tarkastusviraston ja sen virkamiesten kanssa ja voin todeta, että kovin paljon valtiontalouden tarkastusviraston suunnassa ei ollut sellaisia ilmentymiä, jotka olisivat viitanneet poliittiseen painostukseen tietyiltä tahoilta.

Mutta jos poliittista vaikuttamista tapahtuu valtiontalouden tarkastusviraston toiminnan suuntaan, niin kyllä se tapahtuu helposti silloin ylhäältä päin eli ministeriön taholta. Nimenomaan tuollaisella kapealla sektorilla ohjeet, jopa tutkijoiden muutokset, siirtämiset sivuun voivat tapahtua hyvin helposti sillä yhteydellä, mikä on ministeriöstä valtiontalouden tarkastusvirastoon.

Minun mielestäni ed. Mattilan ehdotus on aivan luonteva sikäli, että kun eduskunta käyttää lainsäädäntövaltaa ja suurinta valtaa näissä asioissa Suomessa, myöskin valtiontalouden tarkastusvirasto, jonka pitäisi toimia puolueettomana tutkijana valtiontalouteen liittyvissä seikoissa, olisi luontaisesti eduskunnan alainen. Se vaikuttaisi myöskin sen, että kanavoidut suunnit-

telmien muutokset ja henkilövaihdokset eivät tapahtuisi kansan valvoman eduskunnan kautta yhtä helposti kuin ministeriön taholta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

4) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 7 laiksi pakkokeinolain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s :
Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Pakkokeinolaki säätää nimensä mukaisesti pakkokeinoista, joita käytetään rikostutkinnassa, siis esitutkinnassa. Osin se kohdistuu ja ulottuu myöskin tuomioistuinkäytännön puolelle.

Eräs pidättämisen edellytys — pidättäminen on yksi yleisimmistä pakkokeinoista rikostutkinnassa — on se, että tutkinnan alaisena olevasta rikoksesta on säädetty enimmäisrangaistuksena mainitussa lainkohdassa kriminalisoinnissa yli vuosi vankeutta.

Vanhan lain mukaan, mutta erityisesti sen jälkeen, kun rikoslain uudistuksen ensimmäinen osa astui voimaan, koko rikoslainsäädännössä on aika paljon sellaisia kriminalisointeja, joissa korkein rangaistus on vain yksi vuosi. Tällaisten rikosten tutkinnassa pidättämistä ei voida käyttää lainkaan.

Kun esitutkintalakia säädettiin viimeistä edellisen eduskunnan aikana, käytiin aikamoinen kädenvääntö ainakin minun tietämäni mukaan siitä, tulisiko pidättämisen edellytys pakkokeinolaissa sitoa vähintään vuoteen vai yli vuoteen, kuten on tällä kertaa. Äänestyksen jälkeen hyväksyttiin se, että enimmäisrangaistuksen pitää olla yli vuoden.

Ne, jotka katsoivat, että vuosi riittäisi pidättämiseen enimmäisrangaistuksena, lähtivät siitä, että esitutkintalain mukaan pidättämisaajat lyhenevät merkittävästi, silloin 17 vuorokaudesta 7 vuorokauteen, ja pidättämisen kynnyistä pitäisi ja olisi syytä ja mahdollista ja aiheellista ja perusteltua tässä tapauksessa mainitulla tavalla alentaa. Tällä hetkellä pidätysaika on vain

tuon kolme vuorokautta, niin kuin eduskunnassa viime vaalikauden aikana säädimme. Paineet suuntaan, mitä vähemmistöön jäänyt osa lakivaliokunnasta aikaisemman eduskunnan aikana edusti, ovat tietyllä tavalla kasvaneet. Tämä näkemys on entistä painokkaampi.

Ongelma tässä asiassa tuli esille, niin kuin tämän eduskunnan eräessä aikaisemmassa istunnossa todettiin, siinä, että rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen yhteydessä luovuttoman käytön enimmäisrangaistukseksi säädettiin vuosi vankeutta. Näin ollen pakkokeinolain mukaan esimerkiksi autovarkauksien yhteydessä, ellei niitä katsota törkeäksi tekemuodoksi, ei voida lainkaan käyttää pidättäminen-nimistä pakkokeinoja. Tämä on tullut ongelmaksi nimenomaan poliisin osalta, tietysti myös tuomioistuimen osalta, sikäli että estetään mahdollisuudet rikosketjun katkaisemiseen, uusien väittömien rikosten tekemiseen tällaisten henkilöiden osalta, jotka ovat niihin syyllistyneet. Sitä ei voida pidättämisen eikä vangitsemisen kautta estää.

Aikaisemmassa istunnossa ed. Niinistö esitti allekirjoittamansa lakiehdotuksen, jossa tätä ongelmaa pyrittiin korjaamaan sillä, että luvuttoman käytön rangaistusmaksimia, siis enimmäisrangaistusta, korotetaan mainitsemani yhdestä vuodesta puoleentoista vuoteen, jolloin pidättäminen olisi mahdollista nykyisenkin pakkokeinolainsäädännön mukaisesti.

Näin jo silloin asian kuitenkin eri tavalla, vaikka tiedän, että autovarkauksien osalta rangaistusmaksimi on liian pieni. Myönnän sen, ja tämä esitys oli perusteltu. Näen kuitenkin, että ei vuoren pidä tulla Abrahamin luo, vaan mieluummin Abrahamin pitäisi tulla vuoren luo. — Minä en nyt tiedä, onko tämä raamatullinen esitys aivan oikeaoppinen, mutta jos täällä on kristillisen liiton edustajia, niin he varmasti korjaavat minun väärän näkemykseni, vaikka ed. Almgren, joka yleensä teki viime eduskunnan aikana sen, ei olekaan täällä.

Mutta vähät siitä. Minun käsitykseni mukaan se, että pidättäminen mahdollistetaan korottamalla rikoksen rangaistusmaksimia, ei ole nyky-aikaisen lainsäädäntösystemin mukaista. Eduskunnassahan kaikki ovat aikaisemminkin vannonneet sen nimiin, että missään tapauksessa rangaistusta ei pidä korottaa. Pidättämissiin ei pidä pyrkiä, koska se on epäinhimillistä.

Näin ollen ed. Niinistön aloite koki ainakin minun taholtani ja eräiden muiden taholta vastustusta siinä vaiheessa, koska lähti väärässä

järjestyksessä. Pidättäminen pitää mahdollistaa muuttamalla pakkokeinolakia, johon pidättämisen edellytykset oleellisesti sisältyvät, eikä korottamalla rikoksen rangaistusmaksimia sillä tavalla, että tämä täyttää pakkokeinolain ehdot.

Minä huomautan kyllä, että olen ankarampien rangaistusten kannalla kuin ne, mitä nykyisin on säädetty, ja myönnän, että on ongelma tämän luvattoman käytön osalta silloin, kun on kysymyksessä moottoriajoneuvo. Mutta sitä ei ole välttämätöntä korjata rangaistusta nostamalla, vaan tekemällä mainittuun 28 luvun 7 §:ään uusi momentti, jossa autovarkaus kriminalisoidaan omaksi yksikökseen. Näin ollen normaali luvaton käyttö jäisi silloin nykyisen rangaistuksen taholle.

Rouva puhemies! Tämä ehdotus on tehty siitä syystä, että kun pidätysaika on nykyisin lyhentynyt kolmeen päivään, pidättämisen edellytyksiä voitaisiin lieventää siitä syystä, että tähän ongelmaan törmätään rikoslaissa monessa muussakin lainkohdassa, jossa on rangaistuksena vain vuosi vankeutta. Samalla tulisi korjattua myös ed. Niinistön aikanaan tuoma ongelma, niin että pidättäminen autovarkaustupauksessa on mahdollista pakkokeinolain muutoksen perusteella, johon on muutenkin olemassa perusteita, eikä siten, että rangaistuksia lähdetään korottamaan.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa rouva puhemies! Ensin alkuun haluan oikoa ed. Aittoniemen huonon vertauksen Raamattuun; hän peräisi vastausta kristillisiltä. Tuo sanontaparsi ei todellakaan ole Abrahamista eikä Raamatusta, vaan Koraanista ja Muhammedista: meneekö Muhammedin vuoren luokse vai vuori Muhammedin luo. Mutta ymmärrän hyvin, että ed. Aittoniemi ei mielellään muslimi-ideologiaa tuo täällä esille, mutta ei pitäisi noin silminnähden mennä ihmisiä väärille poluille viemään sananparsienkaan osalta.

Sitten lakiesitykseen. Olisin todennut, että oikeiston ainoa kriminaalipoliittinen lääke kaikkiin rikoksiin on kova kuri, ankarat rangaistukset ja poliisivaltio. Puolueista riippuen ovat menettelytavat oikeistolla hieman erilaiset niin kuin ed. Niinistöllä viime kokouksessa samasta asiasta ja ed. Aittoniemellä tässä kokouksessa. Päämäärä on kuitenkin sama.

Kieltämötän tosiseikka on, että rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä tapahtui tietynlainen lapsus, että luvattomassa käytössä tuli maksimirangaistukseksi yksi vuosi vankeutta, joka ei mahdollista esimerkiksi nuoren auton-

anastajan tai auton luvattomasti käyttöön otta- neen nuoren pidättämistä. Jokin korjaus asiantilaan pitää saada, koska ei ole oikein, että nuoret auton ottaneet pääsevät ikkunaan poliisille, että etpäs pysty panemaan minua häkkiin.

Ed. Niinistön lääke tähän asiaan oli hieman hienostuneempi kuin ed. Aittoniemen. Hän esittää edellisessä istunnossa esillä olleessa lakiesityksessään, että luvattoman käytön rangaistusmaksimi korotettaisiin puoleentoista vuoteen eli samaan kuin varkausrikoksen. Ed. Niinistö on sitä mieltä, että on samanarvoinen rikos, jos lainaa toisen autoa, kuin että ottaa sen saman auton, ehkä hieman muuttaa sen ulkonäköä, maalaa, liittää sen omaisuuteensa myymällä sen jollekin kolmannelle henkilölle ja pitää rahat. Ed. Niinistö esittää todella puoltatoista vuotta, joka poistaa tuon lapsuksen, eli poliisi saa pidättää ja vangitsemisen edellytyksiäkin löytyy asianomaisen kohdalla.

Ed. Aittoniemi on ottanut maanläheisemmän pamppu ja rankkari -linjan, koska hän ajattelee niin, että kun alennetaan pidättämiskynnystä, pakkokeinokynnystä, niin paitsi luvaton käyttö moniaita muita rikoksia palautuu yksittäisen poliisimiehen tai yleensä poliisiviranomaisten määräysvaltaan siltä osin, otetaanko kaveri kiinni vai ei. Hän käyttää siis keppihevosenä lainsää- täjän lapsusta, jotta nuoriin osuisi ankarampi kohtalo kuin mihin nykyinen lainsäädäntö muutoin antaisi mahdollisuuden.

Auton lainaaminen, siis luvaton käyttö, on ehkä tyypillisin nuoren rikoksentehtäjän, rikoksen polulla ensi askeleita ottavan nuoren, kohdalla. Se on nimenomaan myös nuoruuden hui- mapäisyydessä tehtyjä rikoksia, joista viisastu- taan ajan oloon, ellei liian oikeistolainen, ankara lainkäsi tartu tähän nuoreen niin varhain. Van- kilakierre on mitä pikimmin edessä, kun auton lainaamisesta muutaman kilometrin ajon jälkeen pidätetään ja on jo täysi konna, olkoon koulussa tai työelämässä, eikä hän löydä ehkä muuta tietä eteenpäin kuin jatkaa ankarammin rangaistuilla rikoksilla.

Mielestäni tässä lapsuksen poistamisessa olisi välittävän ja paras kanta se, että pakkokeinolain asianomaisessa kohdassa ei puhuttaisi rangaistusmaksimin nostamisesta pakkokeinoedellytyk- senä, vaan sanottaisiin, että luvaton käyttö nimenomaan on sellainen rikos, josta voidaan pidättää riippumatta rangaistusmaksimista.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ed. Vähänäkki luulee, että muut ovat yhtä huono-

muistisia kuin hänkin, kun hän viimeksi ed. Niinistön aloitetta käsiteltäessä puhui täysin toisin. Toisin sanoen kun hän lämpimästi kannatti minun yllättävän humaaneja ja liberaaleja näkemyksiäni, niin nyt hän on muuttanut asian täysin. Rouva puhemies! En puutu ed. Vähänäkin puheeseen muuten, koska hän veti ja lykkäsi kuin pärehöylä, kumosi oman ajatuksensa seuraavalla lauseella ja sitten taas lähti toiseen suuntaan.

Mutta kun hän puhui siitä, että pakkokeinolain 3 §:ään voitaisiin liittää maininta siitä, että pidätysuojia ei koske lainkaan luvaton käyttöä, niin pakkokeinolaissa on hyvä esimerkki, oliko se nyt kotietsinnän vai minkä kohdalla. Siellä on pitkä rimpsu sellaisia rikoksia, joita se ei koske. Jos pakkokeinolainsäädännössä lähdetään siitä, että ongelmia korjataan liittämällä aina tähän rimpsuun lisää ja lisää joitakin tunnusmerkkistöjä, niin ennen pitää ne ovat kaikki tietyllä tavalla pakkokeinolain ulkopuolella.

Jos tällaisen ongelman huomataan muodostuvan merkittäväksi eli on useita sellaisia lainkohtia, joissa pidättämisen pitäisi olla mahdollista, vaikka se enimmäisrangaistuksen mukaan ei olekaan, tähän osoittaa sitä painetta, että lainsäädäntö on pahasti vialla, ja silloin pitää muuttaa lainsäädäntöä sillä tavalla kuin äsken tarkoitin. Asia tulee silloin kerralla korjatuksi.

Ed. Vähänäkin puheenvuoro oli hihasta tempaistu. Hän halusi hauskuttaa eduskuntaa, kun huomasi, että minun puheeni oli vähän kuivakiskoinen.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! En oikein ymmärrä, mitä ed. Vähänäkki puhui oikeistolaisesta poliisivaltiosta yms. Sen vähäisen kokemuksen mukaan, joka minulla on sosialistisista maista, kyllä ainakin niissä näkemykseni mukaan poliiseilla ja yleensä virkatakeilla on ollut erittäin suuri rooli. En tiedä, ovatko ed. Vähänäkin silmät sumentuneet, kun hän asuu niin lähellä rajaa.

Mitä ed. Vähänäkki tarkoitti? Jos joku on syyllistynyt rikokseen eikä häntä pidätetä, silloinhan hän joutuu rikoskierteeseen. Mielestäni välitön puuttuminen myös nuorten osalta on paras lääke. Silloin yhteiskunnan taholta tavallaan muistutetaan. Mielestäni ei pidä sotkea koskaan rangaistusta ja pakkokeinoja. Ne ovat kaksi aivan eri asiaa. Missään nimessä ei voida lähteä siihen, että esimerkiksi pakkokeinolaissa lähdetäisiin luettelemaan ne rikokset, joissa voidaan käyttää pidättämisoikeutta.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuoroon, niin en ole koskaan missään yhteydessä pitänyt häntä humaanina muuten kuin huuliharpun soiton kohdalla. Kun viime kerralla sainoin, että ongelmaan saadaan ratkaisu lähinnä pakkokeinolakia muuttamalla, niin olen edelleen samaa mieltä, jos pakkokeinolakia muutetaan sillä tavoin kuin äsken mainitsin.

Olisin ed. Vistbackalle todennut, että sikäli kuin olen puolentoista viime vuoden aikana käynyt eräissä sosialistisissa maissa, niin hyvin paljon toivoisin, että ne pakkokeinojen osalta lähestyisivät enemmän meidän maatamme kuin jotakin muuta maata, koska siellä ei tunnu pidätettävän monissa tapauksissa ollenkaan. Sen sijaan mm. Turkissa ja eräissä muissa oikeistojohdoissa maissa olen todennut, että pakkovalta pitää nimenomaan paikkansa.

Ed. V. L a u k k a n e n : Rouva puhemies! Olen seurannut keskustelua ja minua hieman vaivaa se, että täällä uhrataan tavattoman paljon aikaa näin pieneen yksityiskohtaan. Pyrinkin lyhyesti sanomaan sanottavani.

Keskustelu on ollut siinä mielessä elämälle vierasta, että jokainen, joka tuntee hieman paremmin tuomioistuinkäytäntöä, tietää, ettei rangaistuskäytäntö muutu käytännöllisesti katsoen lainkaan siinä tapauksessa, että rangaistusmaksimia korotettaisiin puolella vuodella. Sainoin jo edellisessä keskustelussa, että rangaistuskäytäntö ensikertalaiselle liikkuu jopa sakoissa tai se voi olla lyhyt ehdollinen vankeusrangaistus ja se on niin lyhyt, että vaikka rangaistusmaksimi olisi kaksi vuotta, ei se käytännöllisesti katsoen olisi päivääkään sen pitempi.

Sen takia tämä keskustelu on tarpeetonta ja minusta vain osoittaa, että ei orientoiduta siihen, miten tuomioistuinkäytäntö pelaa, koska maksimirangaistukset voivat joskus vaikuttaa pelottavasti suureen yleisöön, mutta käytäntö, kuten sanottu, liikkuu varsin lähellä minimiä. Tämän vuoksi ed. Niinistön esitys on aivan korrekti eikä siihen ole muuta sanottavaa.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Olen tyytyväinen, että eduskuntaan tulee sellaisia politiikan supermiehiä kuten ed. V. Laukkanen, jotka muuttavat poliittista käytäntöä sillä tavalla, että täällä tästä lähtien tullaan puhumaan etupäässä vain asiaa. Valitettavasti me vanhat emme opi niin nopeasti, mutta tulemme varmasti oppimaan lähikuukausien aikana.

Mitä tulee, rouva puhemies, siihen, mikä on oikeuskäytäntö, niin oikeuslaitosta ohjaavat kustakin rikoksesta säädettyt enimmäisrangaistukset. Aivan samalla tavalla, jos taposta on kahdeksan vuotta rangaistusta, ei juuri alle vuoden rangaistuksia anneta; tapossa saattaa olla alarajakin, en nyt tarkkaan muista, mikä se on, mutta se ei vaikuta tähän mitään. Enimmäisrangaistus ohjaa tuomioistuinlaitosta rangaistusasteikon käytössä, siitä ei päästä mihinkään. Jos se nostetaan puoleentoista vuoteen — minun puolestani se voidaan kyllä nostaa — jää ristiriita verrattaessa sellaista rikosta, jossa esine anastetaan itselle, sellaiseen rikokseen, jossa ei haluta sitä anastaakaan itselle, vaan käyttää ja sen jälkeen hylätä, jolloin se palautuu takaisin omistajalle. Siinä tulee olemaan normaalitapauksessa ristiriita.

Myönnän, että kun on kysymys ajoneuvon käyttöön otosta, siihen liittyy myös yleisvaarallinen tilanne, joka saattaa olla rangaistavissa liikennesäännösten mukaan. Myönnän, että moottoriajoneuvon anastaminen ei varsinaisesti kuulu tähän pykälään, mutta tällaisena tämä pykälä, joka sisältää myös muun käyttöönoton, on epäsuhteessa varkauteen, jos rangaistusmaksimista tulee sama kuin varkaudessa eli puolitoista vuotta. Se on toinen asia tietysti, tämä on pakkokeinolaki.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen tapaan täytyy ihmetellä uuden edustajan V. Laukkasen ihmeellistä rangaistuksen mittaamista, jonka hän väittää perustuvan kentän ääneen. Paremminkin se on hyvin teoreettis-sofistinen lausunto, minkä hän on lausunut. Jokainen meistä tietää tuomioistuimessa joko syyttäjänä, puolustajana tai tuomarina olleena, että rangaistusmaksimi, mikä tietystä rikoksesta on säädetty, ohjaa mitä suurimmassa määrin. Minusta on sanoisin veristä vääryyttä, jos auton lainaaminen rinnastetaan sen liittämiseen omaan omaisuuteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

5) Ed. Mutttilaisen ym. lakialoite n:o 11 laiksi työaikalain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M u t t i l a i n e n : Arvoisa puhemies! Hanke työaikalain autonkuljettajien työaikaa koskevien säännösten muuttamiseksi niin, että myös autonkuljettajat tulisivat säännöllisen vuorokautisen työajan piiriin, on ollut vireillä jo pitkään. Periaatteessa melko valmis lakiesitys on ollut olemassa jo vuodesta 1983, jolloin kesällä 1982 asetettu autoliikenteen työaikaomikunta jätti mietintönsä.

Tekemäni lakialoite pohjautuu työaikaomikunnan mietintöön ja sen pohjalta työministeriössä edelleen tehtyyn valmistelutyöhön. Autonkuljettajien työaikaa säännellään sekä työaikalaisissa että kaupalliikkeiden ja toimistojen työaikalaisissa. Valtaosa kuljettajista on työaikalain piirissä. Työaikalain moottoriajoneuvon kuljettajien työaikaa koskevat säännökset ovat tunnetut. Kuljettajat ovat toisaalta periodityöajan piirissä, ja toisaalta heidän vuorokautisen työaikansa enimmäispituus on erikseen säännelty.

Kaupalliikkeiden ja toimistojen työaikalain soveltamisalalla työskentelevien autonkuljettajien säännöllinen vuorokautinen työaika on kymmenen tuntia, vaikka he muutoin ovat periodityöajan piirissä. Tämä muutos toteutettiin jo vuonna 1978. Ei ole perusteita sille, miksi työntekijät sen mukaan, kumman lain piirissä joutuvat tekemään työtä, olisivat erilaisten työaikkamääräysten piirissä.

Työaikalain moottoriajoneuvon kuljettajien vuorokautisia enimmäistyöaikoja rikotaan nimenomaan tavaraliikenteessä, koska päivän pidentäminen yli sallitun ei sinänsä välttämättä maksa työnantajalle mitään. Enimmäistyöajat ovat myös omiaan ohjaamaan työnantajia töiden järjestelyissä siten, että lähdetään pikemminkin siitä, että enimmäistyöajat saavat ylittyä, kuin siitä, että ne eivät varmaankaan ylitä.

Käytännössä nykyisin voimassa olevia enimmäistyöaikoja ei ilmeisesti äsken sanotusta johdun edes pyritä noudattamaan päätellen niistä tiedoista, joita tuli julkisuuteen Vaasan läänistä olevien autonkuljettajien kiinnitettyä huhtikuun puolivälissä työsuojeluhallituksen huomiota työaikalain säännösten noudattamisen valvonnan puutteisiin. Ylipitkät työpäivät ovat siten edelleenkin eduskunnan keväällä 1990 hyväksy-

mästä tieliikenteen ajo- ja lepoaikalaista huolimatta yleisiä. Tämä on sinänsä luonnollista, sillä ajo- ja lepoaikalaki säätelee vain ajoaikaa eikä työaikaa, joka koostuu muustakin kuin pelkästä ajoajasta.

Pitkät ja epäsäännölliset työpäivät eivät voi olla vaikuttamatta haitallisesti kuljettajien terveyteen, ja niiden seurauksena myös liikenneturvallisuus vaarantuu. Yhdysvaltalaisen tutkimusten mukaan väsymys oli mukana yli 40 prosentissa raskaiden kuorma-autojen onnettomuuksissa. Liikenneturvan julkaisemassa raskaan liikenteen turvallisuutta koskevassa tutkimuksessa mainitaan englantilaisten tutkimuksista, joissa selvitettiin onnettomuuksien määrän yhteyttä liikenteessä vietettyyn aikaan. Selvityksen mukaan 55 tunnin työaika kohottaa onnettomuusriskin lähes kaksinkertaiseksi 45 tunnin työviikkoon verrattuna.

Suomessa ei liene tehty tutkimuksia, joissa olisi selvitetty suoranaisesti väsymyksen osuutta raskaan liikenteen onnettomuuksien aiheuttajana. Ei kuitenkaan ole syytä olettaa, että tilanne Suomessa voisi olla toisenlainen. Toisaalta on myös niin, että enimmäistyöajat eivät ole kyllin joustavia ottaen huomioon sen, että joissakin tapauksissa saattaa olla tarvetta niiden ylittämiseen, mikä nykyisillä määräyksillä siis tietää väistämättä lain rikkomista.

Säännöllinen vuorokautinen työaika, jonka ylittäminen olisi mahdollista vain työntekijän suostumuksella ja ylityökorvauksen maksamalla, vaikuttaisi luonnollisesti työn suunnitteluun siten, että kuljetustehtävät suunniteltaisiin niin, että ne tuon ajan puitteissa saataisiin hoidetuksi.

Autoliikenteen työaikatoimikunnan mietintöön sisällyntyy ehdotusta autonkuljettajien kymmenen tunnin säännöllisestä vuorokautisesta työajasta on alan työnantajien taholta vastustettu vetoamalla juuri Suomen pitkiin kuljetusmatkoihin eli siihen, että on annettu ymmärtää, että työtä ei yksinkertaisesti voi ilman suurta kustannusten lisäystä suunnitella niin, että kuljetukset voitaisiin hoitaa ehdotettavan säännöllisen työajan puitteissa.

Liikenneministeriö ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö tilasivat Viatek Oy -nimiseltä konsulttiyritykseltä edellä mainittua tieliikenteen ajo- ja lepoaikalakea valmistelleen työryhmän työtä varten tutkimuksen, jossa selvitettiin mm. ennen ajo- ja lepoaikalaain hyväksymistä yrityksissä käytössä olleita työ- ja ajoaikoja. Viatek Oy:n 30.1.1989 julkaiseman tutkimuksen mukaan esimerkiksi tavaralinjaliikenteessä ajoajan osuus

työpäivästä oli kahdeksan tuntia tai sen alle 84 prosentissa tutkimukseen osallistuneista yrityksistä ja yli kahdeksan, mutta enintään kymmenen tuntia 11 prosentissa yrityksistä.

Tutkimustulokset siis osoittavat vääriksi ne väitteet, joiden mukaan säännöllistä kymmenen tunnin vuorokautista työaikaa ei voitaisi toteuttaa Suomen pitkien kuljetusmatkojen vuoksi. Yritysten osalta kysymys on ennen kaikkea siitä, että laki pakottaisi kiinnittämään entistä enemmän huomiota työn suunnitteluun, jotta kuljettajalle ei tarvitsisi maksaa korvausta vuorokautisesta ylityöstä. Toisaalta laki toisi muassaan sitä joustoa, jota työnantajat niin usein vaativat ja joka joissakin yksittäistapauksissa saattaa ollakin tarpeellista.

Työaikalaain muuttaminen siten, että myös sen piirissä olevien kuljettajien säännölliseksi vuorokautiseksi työajaksi tulisi kymmenen tuntia, olisi siten hyödyllistä sekä kuljettajien että työnantajien kuin myös liikenneturvallisuuden kannalta.

Viime eduskuntakaudella keskustapuolue suhtautui autonkuljettajien työaikalaain korjaamiseen erittäin myönteisesti. Nyt on mahdollisuus viedä tämä asia päätökseen, koska ilmeisesti hallitusohjelmakin on vielä osittain auki, ja tämä muutos voidaan sinne kirjata.

Ed. Stenius - Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Muttilainen vetosi siihen, että hallitusohjelmaan tulisi saada tämän lakialoitteen sisältämät esitykset. Eduskunta tietysti voi ottaa käsittelyyn tämän ed. Muttilaisen aloitteen. Viime eduskuntakauden loppuvaiheessa olimme ottamassa juuri tätä aloitetta käsittelyyn, mutta aika loppui kesken, vai liekö ollut synnä se, että vaalit tulivat loppujen lopuksi liian aikaisin. Sosialidemokraateilla olisi tietysti ollut mahdollisuus viedä tätä asiaa ponnekkaammin eteenpäin edellisen eduskunnan aikana. Myönnän toki, että kokoomus varmasti vastusti tätä hanketta.

Me vasemmistoliitossa tuemme tätä aloitetta, koska on erittäin tärkeä kuljettajien oman työsuojelun mutta myös yleisen liikenneturvallisuuden kannalta se, että kuljettajat eivät joudu tekemään liian pitkää työpäivää. Ei ainoastaan Yhdysvalloissa vaan myöskin Suomessa on havaittu se, että onnettomuuksiin ja ulosajoihin teiltä raskaassa liikenteessä synnä on usein juuri kuljettajan liian pitkä työrupeama. Väsymys alkaa painaa. Olisi todella korkea aika saada myöskin tämä työaikalaain muutos autonkuljettajien osalta aikaan.

Ed. **Mutttilainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ed. Stenius-Kaukonen sanoi, tämä jäi tavallaan kesken viime eduskuntakaudella. Tärkeintä on, että tämä asia tulee hoidettua kunnolla loppuun ja myöskin autonkuljettajien työaikalaki saadaan liikenneturvallisuudenkin osalta jo sille kuuluvaan muotoon.

Ed. **Laine**: Rouva puhemies! Ed. Mutttilainen on ainakin siltä osin paremmassa asemassa kuin viime syksynä ed. Rantanen, joka esitteli vastaavan lakialoitteen, että muistaakseni silloin kuulijoita paikalla oli kaksi, nyt ainakin kymmenen kertaa enemmän. Ilmoitin silloin myös kannattavani ed. Rantasen silloin esittelemää lakialoitetta, kuten ed. Stenius-Kaukonen äsken ilmoitti vasemmistoliiton tukevan tätä aloitetta.

Silloin muistaakseni ed. Rantanen viittasi siihen, että EY:n säännökset edellyttävät lyhyempää työaikaa autonkuljettajille. Niinpä sitten sanoinkin, että otetaan sieltä EY:stä edes tämä, muun ei ole niin väliäkään, eli siis tämä edistyksempimpi lainsäädäntö koskien juuri autonkuljettajien työaikaa.

Itse asiassa tämä asia, josta ed. Mutttilainen äsken puhui, on ollut keskeneräinen jo toistakymmentä vuotta, koska silloin kun autonkuljettajien työaikalaki tässä salissa aikanaan säädettiin — sehän ei tapahtunut yksimielisesti, koska silloinkin oli erimielisyyttä siitä, kuinka pitkäksi työaika lainsäädännössä pitää määrätä — ei eduskunnassa saavutettu parempaa lopputulosta. Toivottavasti tämän lakialoitteen myötä saataisiin aikaan parempi ratkaisu.

Ed. **Aittoniemi**: Rouva puhemies! En ole tutustunut tähän lakiehdotukseen aikaisemmin, mutta katsoin sitä tässä. Nyt kun ed. Laine puhui ed. Rantasen aloitteesta, haluan kohteliaimmin huomauttaa, että ensimmäisenä eduskunnassa viime vaalikaudella Suomen maaseudun puolue jätti tästä lakiehdotuksen, joka on täsmälleen saman sisältöinen kuin ed. Rantasenkin tekemä esitys. En tiedä, olisiko ed. Rantanen kopioinut sen meiltä. Tuskinpa vain, hän on niin

rehellinen mies, mutta halusin korjata tämän asian, kun meidät taas aiottiin jättää tässä ulkopuolelle. Hyvä, että ehdin tässä hätiin, että asian oikea puoli tuli esille.

Haluan huomauttaa myöskin, että sen lain mukaista käytäntöä, jota esimerkiksi SMP:n eduskuntaryhmän ja ed. Rantasen ym. taholta esitettiin, on kokeiltu eräissä kuljetusliikkeissä varsin menestyksellisesti. Kun on puhuttu, että tulee vaikeuksia toteuttaa tämän lain säännöksiä, se ei pidä paikkaansa. Eräät kuljetusliikkeet ovat kokeilleet tätä varsin menestyksellisesti, joten mitään lapsusta ei lain säätämisestä tule työmarkkinoilla, vaan se on aivan kelvollinen käyttöön. Toivon, että tämä meidän lakialoitteemme — en yhtäkkiä muista käytäntöä — tulee siinä huomioitua. Ellei tule, tehdään sitten uusi samanlainen kuin oli ed. Rantasella.

Ed. **Kalliomäki**: Rouva puhemies! Minun täytyy tuottaa ed. Aittoniemelle pettymys. Tämä työaikaehdotus ei todellakaan ole edes SMP:n neroudesta syntynyt. Alkulähteitä on ehkä vaikea kaivaa, mutta jo Sorsan neljännessä hallituksessa hyvin syvällisesti ja pitkälle tätä asiaa pohdittiin. Silloin hallituskumppanimme ollut Suomen keskusta asian vesitti.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, kyselytunti ensi torstaina kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 14.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen